

نگاهی به «المعجم» که تاکنون ۵۰ جلد آن توسط بنیاد پژوهش‌های آستان قدس رضوی به چاپ رسیده است

فخر پژوهش‌های قرآنی

«المعجم فی فقه لغة القرآن و سبب بلاغته» دایرة المعارفی درباره لغات قرآن کریم و حاصل تلاش چندین ساله مرحوم آیت الله واعظ زاده خراسانی و جمعی از همکاران ایشان است که به زبان عربی به رشته تحریر درآمده است. نگارش درباره توضیح لغات قرآن از قرن اول هجری بین مسلمانان مرسوم بوده است، امامی توان گفت «المعجم فی فقه لغة القرآن و سبب بلاغته» جدیدترین و جامع‌ترین کتاب هادری مینه شرح لغات قرآن کریم است. این اثر یکی از افتخارات علمی بنیاد پژوهش‌های آستان قدس رضوی است که مورد وثوق اندیشمندان مسلمان است. نخستین جلد المعجم در سال ۱۳۷۷ توسط بنیاد پژوهش‌های آستان قدس رضوی منتشر شد. تاکنون ۵۰ جلد از المعجم به چاپ رسیده و پیش‌بینی می‌شود شمار مجلدهای آن به عدد ۷۵ برسد. این کتاب فاخر و ارزشمند تاکنون افتخارات بسیاری کسب کرده است. در سال ۱۴۰۲ چهار جلد آن در مراسم مختلف علمی آستان قدس با حضور آیات عظام و تولیت معزز آستان قدس رضوی رونمایی شده است.

ویژگی‌های علمی المعجم

شد. چند نوبت هم ترتیب مباحث و کیفیت تنظیم مطالب تغییر پیدا کرد، تا به آن چه اکنون شاهد آن هستیم انجامید. کارهای مقدماتی این کتاب حدود ۱۰ سال بایک گروه ۲۰ نفره زمان برد که در این مدت با دانش و معلومات و تبحری که آیت الله واعظ زاده خراسانی داشتند کتاب‌های لغت و تفسیری لازم و کتاب‌های علوم قرآنی یا آثاری که به بحث خاصی از مباحث قرآن پرداخته است برای این کار انتخاب شد. اکثر کتاب‌ها در دسترس نبود و زمان زیادی صرف شد تا این کتاب‌ها را از نمایشگاه‌ها، کتابخانه‌ها و دیگر مراکز جمع‌آوری کنند. در ضمن تهیه منابع کار فیش برداری هم انجام می‌شد. فیش برداری و تهیه منابع و تدوین نقشه و چارچوب اصلی کتاب که به چه سبک و سیاق و روشی این کار انجام شود حدود ۱۰ سال زمان برد. در این ۱۰ سال حدود ۵۰۰ هزار فیش جمع‌آوری شد. «پس از ۱۰ سال کارهای مقدماتی، نوبت به تألیف کتاب رسید. چندین بار طرح کتاب عوض شد تا اینکه به شکل حاضر تحقق پیدا کرد و نخستین جلد از این کتاب در دهه هفتاد منتشر شد. زمانی که نخستین

حجت الاسلام والمسلمین محمد حسن مؤمن زاده درباره مینه شکل‌گیری تألیف المعجم می‌گوید: «قبل از تأسیس بنیاد پژوهش‌های اسلامی، فیش‌هایی از مباحث لغوی تفسیر تبیان شیخ طوسی توسط استاد واعظ زاده خراسانی جهت تدوین یک مجموعه لغوی درباره قرآن آماده شده بود. با تأسیس بنیاد پژوهش‌های اسلامی و تشکیل گروه قرآن، آن فیش‌ها به گروه قرآن منتقل و مباحث دیگری اعم از مباحث غریب القرآن و نکات بلاغی و تفسیری، فیش برداری و به آن‌ها اضافه شد. این فیش‌ها، مواد اولیه کتاب را تشکیل می‌داد. قبل از تکمیل این فیش‌ها، دو کار دیگر توسط سرپرست بنیاد انجام شد: مرحله اول، گردآوری منابع و گزینش بهترین مطالب برای چاپ و غیره؛ و مرحله دوم، گزینش افرادی بود که از عهده کار برآیند و بتوانند پس از آموزش، مطالب مورد نظر را از کتاب‌های مختلفی که درباره قرآن نوشته شده استخراج و مواد اولیه این کتاب را تهیه نمایند. پس از این دو مرحله و تهیه فیش‌ها به مقدار کافی، کار تألیف کتاب آغاز